

MANDRA

POŠTINA PLAČANA PRI POŠTI 66310 IZOLA - ISOLA

Kuharji so zavihali rokave !

Lokalne volitve so razpisane, v občinske politične lonce so padle prve "začimbe" za predvolilni in volilni golaž. Nekaj dni se bo še cmarilo in predvsem dišalo, potem pa bodo v lonec padle tudi glavne sestavine. Čisto na koncu pa bodo politični kuharji v mineštro vtaknili tudi kandidata za bodočega župana.

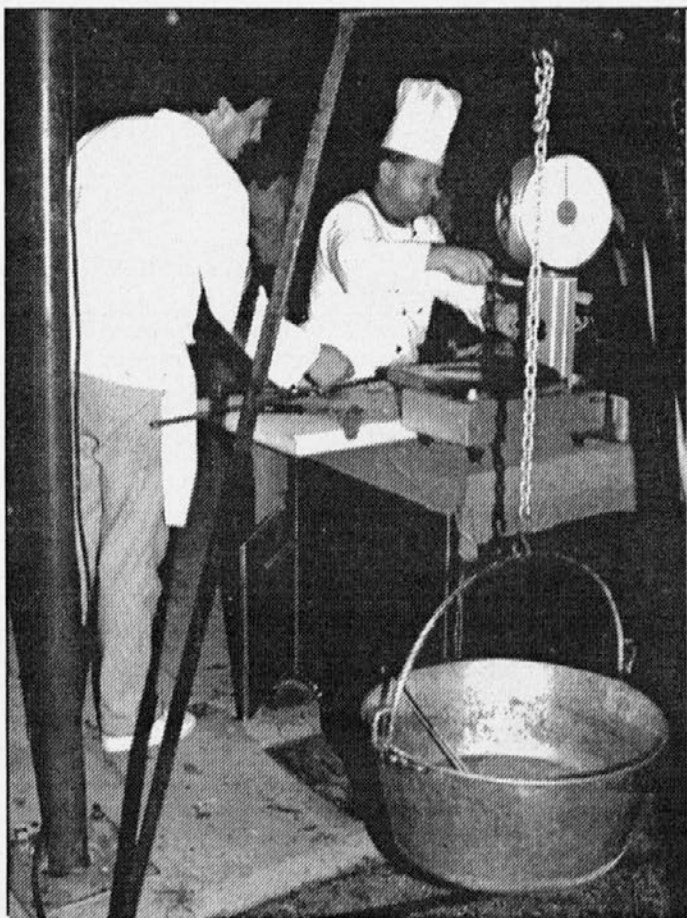
Kako užitna bo jed se ne ve, vemo pa, kdo jo bo pojedel.

VODA NA OBA HRIBA !

(IVB) Dolgo se že vlečejo polemike in dogajanja v zvezi s postavitvijo dveh krakov višinskega vodovoda, s katerima bi dokončno rešili problem vode v izolski občini. Sedaj pa kaže, da se bodo stvari le uredile.

Gre za kraka, Šared- Jagodje in Šared- Monte calvo. Kakor smo izvedeli od predsednika občinske vlade, Davorina Adlerja, je bil velik problem v tem, da se je Rižanski vodovod nagibal k temu, da bi se dokončal samo krak Šared - Jagodje, ker ima pač več prebivalcev. Tako bi se znalo zgoditi, da bi krak Šared - Monte calvo, znova ostal odprt problem. To pa ni v interesu vodstva občine, saj bi radi, glede na potrebe ljudi, ki so brez vode, zadevo čimprej rešili. Na ponovnem usklajevalnem sestanku so prejšnji teden le sklenili, da bodo delali na obeh krakih in po besedah predsednika občinske vlade naj bi do konca naslednjega leta voda že razveseljevala družine, ki so si morale doslej vodo nositi od drugod. Velik problem je seveda denar, saj bo investicija vredna približno 40 milijard tolarjev. V začetku naj bi si pomagali s premostitvenim kreditom, saj je treba način financiranja v pripravi proračuna za leto 1995 še izdelati. Vendar je predsednik IS prepričan, da s skupnimi močmi lahko rešijo ta problem, vodstvo občine pa se bo v tej smeri še posebej potrudilo.

Tisti Izolani, ki so še brez vode, (nekateri že vse življenje) se tega prav gotovo veselijo, vendar (za vsak slučaj) izrezujejo ta članek.

KAR NEKAJ NOVOSTI

Glede na to, da so pred nami vroči predvolilni dnevi, volitve bodo namreč 4. decembra, smo se morali prešteti tudi v našem uredništvu in sprejeli nekaj odločitev, ki naj bi nam omogočile, da preživimo vse napade, ki že prihajajo z leve in z desne. Pravzaprav gre za začetek predvolilne propagande in ker je prav v torek v uradnem listu izšel zakon, ki določa pravila igre v tem primeru se ga bomo seveda držali. Da pa ne bi zanemarili našega lokalističnega poslanstva bomo informacije političnih strank in grupacij, za katere bomo v tem prvem obdobju ocenili, da imajo propagandistični namen, v dogovoru s pošiljatelji oblikovno uredili kot novinarske zapise, če bodo seveda prinašali kakšno zanimivo vsebino. Vse drugo pa seveda že sodi na področje marketinga.

Nova je tudi priloga EKO-Logk, ki ste jo danes odkrili v Mandraču. Dokler bo nad ali brezstrankarska bo dobrodošla, če jo bo zaneslo pa bo morala po svoje.

Nova je tudi tedenska telefonska akcija, ki jo začnemo prav danes, rezultate pa boste prebrali že v naslednjem Mandraču. Gre za merjenje političnega utripa v občini z vprašanji o strankah, kandidatih in še čem. Vsak teden bomo anketirali 35 telefonskih naročnikov in 35 ljudi na ulici. Zakaj ravno toliko? To je enako, kot če bi v vseslovenskih raziskavah anketirali 1000 ljudi.

Zadnja novost je namenjena Mandraču. Brezplačnosti bo kmalu konec, pa še slabo voljo prinaša. Dogovarjamo se o normalni prodaji Mandrača - za pametno ceno, seveda.

V tej številki še:

- **Trgovci brez najemnin**
- **Oblast se boji podanikov**
- **Bo marina prodala dok**
- **Dončič - prvak, ki odhaja ?**
- **Dvojna priloga - EKO-Logik**

89

13.okt.
1994

Zgodovina se
spreminja zato, ker
se mi spreminjamo.

Malči Dolenc

PTT's NOT DEAD je rubrika v kateri objavljamo vaša pisma, mnenja, odgovore na posamezne članke v MANDRAČU ali kaj drugega, širši javnosti pomembnega. Po sklepu časopisnega sveta in uredniškega odbora objavljamo članke dolge do 40 tipkanih vrstic. Pisma morajo biti podpisana z naslovom avtorja. Nepodpisanih pisem ne objavljamo, prav tako ne objavljamo tistih pisem, ki so po vsebini v nasprotju z zakonom o tisku, novinarskim kodeksom, so žaljiva ali za širšo javnost nezanimiva. Pisem in fotografij, objavljenih na tej strani ne honoriramo in ne vračamo.

Posezonski turistični utrinek

Po razmeroma ugodni turistični sezoni morda ne bo odveč postreči z mnenjem tujega turista, ki je redni gost našega mesta. Všeč mu je Izola, sicer je ne bi tako redno obiskoval.

Vendar je po njegovem mnenju velika škoda, da v tako slikovitem mestecu nekaterih negativnih stvari in pojavov, ki krnijo naš ugled, ne znamo ali nočemo urediti.

Izolo primerja po velikosti s svojim mestom, ki leži približno 20 km iz Dunaja. Ugotavlja, da mora v marsičem dati svojemu mestu boljšo oceno. Glede čistote, ki se je morda za spoznanje izboljšala, smo še vedno v razkoraku z njihovim mestom.

Še bolj pa je kritičen do hrupa, ki ga je po njegovem mnenju odločno preveč. Ne more razumeti, da si mladi motoristi lahko dovolijo tako divjanje po mestu in to s pretirano glasnimi motorji. Sprašuje se, ali ni nikogar, da bi napravil red in utišal ta neznosni hrup. Tudi večina glasbenikov meni, da je le pretirano bučna glasba lepa.

Pravtako si ob vsakem času vsakdo lahko omisli bodosi košnjo trave s preglasnimi motorji, bodisi rahljanje vrtov s frezami ali pa celo žaganje drv z motornimi žagami. Ne trdi moj sogovornik, da to ni potrebno, vendar je tudi v tem pogledu možna rešitev, ki je racionalna in mnogo manj moteča. V njihovem mestu je mogoče hrupna dela opravljati samo ob petkih od 15. ure dalje. Takrat v vsem naselju vsepriek ropota, dočim preko tedna hrupna opravila praviloma niso dovoljena.

Poglavje zase je pasji cirkus, kakor je dobesedno imenoval naš odnos do te vrste hrupa. Preveč je klatežkih psov, ki krožijo po Izoli in s svojim laježem provocirajo svoje privezane kolege, rezultat pa je res pravi pasji cirkus. Posebej pa ga moti strašanska malomarnost glede pasjih iztrebkov. Sam je bil priča prizoru, ko je urejen gospod peljal svojega psa na sprehod. Na sredi ceste se pes ustavi in opravi svojo potrebo ob asistanci gospodarja. Ko konča, oba z gospodarjem mirno nadaljujeta svojo pot. Da ne bi iztrebka počistil, si v njihovem mestu prav gotovo ne bi nihče dovolil zaradi obzirnosti do drugih, posebno otrok, seveda pa tudi zaradi občutnih kazni, ki doletijo takega "kulturnega" pasjega spremljevalca. Razmeroma številni kupčki pričaajo, da je takih brezobzirnežev kar precej.

Torej v očeh naših gostov le nismo še dovolj turistični, da bi se lahko primerjali z neko turistično deželo kot je n.pr. Avstrija.

Vsi lepi prospekti in drugi propagandni prijemi izgubijo svojo udarnost, če ne znamo rešiti tako banalnih zadev, ki tako motijo tujega in sevda tudi našega domačega gosta.

Rajko Makovec

Prizadeta!

Ker nikoli nisem izkoriščala ali živela na račun drugih ljudi, prej ali slej poravnala svoje obveznosti, prilagam račun cvetličarne "Orhideja", v vednost vsem tistim, ki so dvomili v mojo poštenost in se spraševali ter spraševali druge ljudi, kam je šlo končat 2.000 SIT, ki mi jih je dal Renato iz ribarnice v Skladiščni ulici, namensko za rože. Na koncu vas prosim pustite pokojne počivat v miru in zamislite se ob vrsticah, ki jih je Filip Terčelj zapisal v davnem lezu 1956:

Če dospeš srečno v nebeški dom,
te prosim, da se spomniš onih,
ki tavajo po krivih in nevarnih poteh.

(Pianecky-Godina)

Izola 10.10.1994

Izbrali smo ga

1993...Po dolgotrajnem pohajkovanju po izolskih barčkih smo prispeli tudi do sedaj našega priljubljenega, obenem pa smo v njem našli tudi našega, izvoljenega, najboljšega natakara Izole. Luka..., natakar, ki je iz že dobrega lokala ustvaril še boljšega; je naš prijatelj že eno leto in upamo, da bo tudi ostal.

Pa še to, če ne verjamete se prepričajte sami in preverite.

Oktober, 1994:

I.G.&K.M.&CO.

ŠPORTNA ŠOLA MAESTRAL VABI V SVOJE PROGRAME:

A. PREDŠOLSKI OTROCI

* 3 - 4 leta: pon. - sre. od 16. do 17. ure
telovadnica vrtca Livade

* 5 let: pon. - sre. od 17. do 18. ure
telovadnica vrtca Livade

B. ŠOLSKI OTROCI

* 6 let: pon. - sre. od 17. do 18. ure (Arrigoni)

* 7 let: tor. - pet. od 16. do 17. ure (Arrigoni)

* 8 let: tor. - pet. od 17. do 18. ure (Arrigoni)

* 9 let: tor. - pet. od 18. do 19. ure (Arrigoni)

C. PLESNA DELAVNICA

Za otroke stare 4 - 9 let. Vadba bo dvakrat tedensko (torek - četrtek) v telovadnici vrtca Livade. Mentorica je profesorica Olivera Pajovič.

Informacije in prijave:

SPORTMAESTRAL CLUB, Kraška 1, Izola tel. 61-013 vsak dan razen četrta od 18. do 20. ure.

KOMUNALA SE ČISTI

Na klopi izvršnikov v zatonu (vladanja jim je ostalo le še dva meseca) je prišlo poslovno poročilo Javnega podjetja Komunala Izola za leto 1993 in za prvih 6 mesecev letošnjega leta. Poročilo o poslovanju podjetja je pozitivno, čeprav so se stroški v letu 93 glede na leto poprej povečali za dva do tri odstotke. V poročilu za leto 93 predvsem izstopajo neizterjane terjatve, ki jih je bilo tudi še v začetku tega leta kar za 16 milijonov. Vodstvo je raznimi ukrepi uspelo izterjati nekatere terjatve, tako da jih je zdaj le še za dobrih pet milijonov.

Sicer pa so v podjetju pod novim vodstvom dobro pljunili v roke in v juliju in avgustu kar za 60 odstotkov povečali aktivnosti. Veliko pozornosti so tudi namenili investicijam in posodobitvi osnovnih sredstev.

Člani vlade so bili mnenja, da so v komunali pričeli bolje delati ter da so na splošno s sredstvi gospodarno ravnali. Poročilo je bilo brez zadržkov sprejeto.

DA ZA KNJIŽNICO

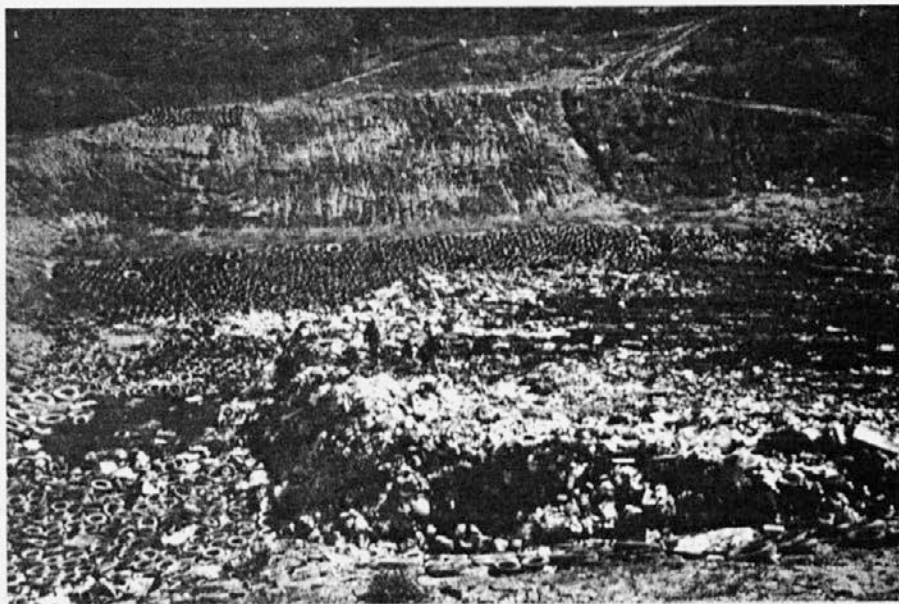
Matična knjižnica Izola se bo vendarle posodobila. Na vlado ja namreč naslovila prošnjo za zagotovitev sredstev iz proračuna s katerimi bodo v knjižnici nakupili sodobnejšo opremo. Čeprav je vlada že v mesecu juliju napravila prioriteten vrstni red financiranja in po katerem so izvajalci s področja družbenih dejavnosti šele na četrtem mestu, so knjižnici le namenili 717.439,00 SIT za nabavo sodobne opreme.

Člani vlade so namreč menili, da je izolska knjižnica "najbolj bosa" knjižnica na Obali, zato so se s sklepom o odobritvi sredstev soglasno strinjali.

V knjižnici bodo za ta denar kupili elektronsko opremo, kot so razni terminali, s katerimi si bodo zagotovili nemoteno in lažje delo.

USPEŠNA JAVNA DELA

Izolski center za socialno delo je v lanskem letu uspešno vodil tri projekte s področja javnih del. Koristnost javnih del na Centru za socialno delo utemeljujejo iz dveh

zornih kotov: in sicer

1. kot eden izmed ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Izguba zaposlitve oziroma brezposelnost ne pomeni le materialno težavo, temveč tudi socialni in psihološki problem.

Tak projekt ponuja realne možnosti za hitrejše delovno angažiranje brezposelnih, hkrati pa zagotavlja socialno varnost dodatnemu številu občanov.

2. z vidika uporabnikov je to družbeno produktiven in predvsem socialno usmerjen projekt. Tudi letos je izvršni svet zagotovil sredstva za nemoten potek javnih del.

Tako bo letos 15 oseb ponovno skrbelo za ostarele, nudilo socialno in pedagoško pomoč otrokom iz ogroženih družin ter izvajalo program del v okviru Posvetovalnice za mlade in starše.

Za dodatni turistični zalet

Izola, strnjeno mesto med Sv. Mavrom in Malijo s svojo preteklo identiteto v latentnem stanju in svojimi enkratnimi objekti, trgi in sprehajalnimi potmi s pogledom na "ronk" in sončni zahod ima neslutene možnosti za pestro in vabljivo turistično ponudbo. Za same domačine in goste izven sezone. Katere so te možnosti?

Začnimo po vrsti: Otvoritev sezone, Poletni gledališki festival, Ribiški praznik, Krst mladih gostincev, Martinovanje, Novoletno rajanje, Pustovanje, glasbeni koncerti itd. Vsem tem in drugim prireditvam je možno dodati tiste vsebine, ki so za izolo še kako značilne. Otvoritev sezone se obogati z antičnimi vsebinami starega Haliaetuma. Ribiški praznik naj bi bil vezan s

OPROSTITEV

Vlada se je odločila, da trgovcem, ki jih je prizadelo pretlakovanje Ljubljanske in Koprške ulice, oprosti plačevanja najemnine v času od 1.10 do 31.12.1994. Ustrezen sklep so sprejeli potem, ko so skupaj z investitorjem in izvajalcem ugotovili, da bi se omenjena dela morala končati najkasneje 8.9.1994. Izvajalec je resda imel obilo težav zaradi specifičnosti dela, vendar zamuda pri dogovorjenih rokih ni popolnoma opravičljiva. Kar je najvažnejše; dela naj bi šla menda h koncu oziroma naj bi bila končana do konca leta!

Spet skupščina

Danes se bo spet sestala skupščina, ki prejšnji četrtek ni imela sreče s sklepčnostjo. Dnevni red ostaja isti, le poslanci se morajo tokrat zbrati v zadostnem številu.

tradicijo ribištva v Izoli. Pustovanje naj bi se obogatilo z istrskimi šegami in obsodbo pusta na pustni dan, Krst mladih gostincev naj bi bil povezan z gostinsko ponudbo z obrazom mesta z nasmehom itd.

Ali je kaj takega možno uresničiti? Seveda je. Vsi mi, ki v Izoli prebivamo ali samo služimo kruh moramo izdelati skupni program turistične ponudbe, le-tega verficirati pri občinski oblasti in gospodarstvenikih, ga vnesti v vzgojnoizobraževalne programe in oblikovati team sposobnih posameznikov, ki bodo znali program operacionalizirati in izvesti.

Edelman Jurinčič

Samozaščitna občina

Po novem se bodo nezadovoljne stranke, ki bodo hotele fizično obračunavati z šefi občine, morale organizirati drugače. Na občini so namreč hkrati z njeno obnovitvijo, poskrbeli tudi zato, da se ne da kar tako priti do njih. Če želite recimo obdelati predsednika IS ali kakšnega drugega domnevnega krivca vaših težav, boste odslej morali najprej pozvoniti, se lepo najaviti, (nikar ne izrazite vaše želje, raje si izmislite, da ste prijatelj bodoče žrtve) nakar se bodo vrata odklenila in vaša pot k cilju je prosta. Čemu so na občini uvedli nov sistem dohoda do naših šefov lahko samo ugibamo, ker smo bili preleni, da bi se pozanimali, pa še nerodno bi nam bilo, ko bi nam morali razlagati, da so s tem preprečili sitnim ali drugače nevšečnim strankam, da bi opravljale svoje poslanstvo. Tako so vsem sitnežem in drugim od sedaj naprej na voljo samo še nižjerazredni občinski delavci, ki bodo zaradi tega najbrže zahtevali večjo plačo. Na Mandraču jim svetujemo, naj zahtevo po večji plači opravičujejo s tem, da sedaj izolski šefi ne rabijo plačevati varnostnikov. Do največje plače iz tega naslova je prav gotovo upravičena tajnica predsednika IS in župana, saj mora že po glasu identificirati možnega nadlegovalca in ravno od nje je odvisno ali se vam bodo vrata čudežno odklenila. Ob tem pa je treba povedati, da se še ni zgodilo, da bi se vrata ne odklenila. Vsaj mi ne vemo zato, čeprav je obče znano, da mi vemo vse. A kdo ve, kaj nam prinaša bodočnost. Morda pa se bo le zgodilo, da bo ključavnica odpovedala in pustila kakšnega nesrečneža pred vrati, a po naših pokvarjenih sklepanjih je to skoraj nemogoče saj bi si srčno želeli poslikati zaklenjene občinarje? Vsekakor so si na občini z to pridobitvijo zelo pomagali, saj imajo sedaj dovolj časa, da se poskrijejo, preden kakšen razbijač prepiha vrata, da se odklenejo. Prav gotovo pa je vsa zadeva rešljiva tudi drugače. Tako recimo, da naši glavarji začnejo (ali nadaljujejo) z dobrim kakovostnim delom in rešitvami, potem tudi nezadovoljnih ne bo. Še več, takrat bodo lahko vrata na široko odprta, da bodo lahko sprejela hvalne občane.

V upanju na "zadnjo" rešitev...
Ivan Vrtnik Blaško

Ribiška državna tekmovanja so v glavnem mimo, Grgurovič in drugi Izolani so v glavnem pobrali vse pokale, kar se je dalo, tudi z ribami so počeli enako, zdaj pa so na vrsti mednarodna tekmovanja. Kar je športno ribištvo edina svetla točka ribarjenja v Izoli mu namenimo še to-le fotografijo z državnega prvenstva v trnkarjenju z roko iz čolna. Ali se vam ob tem pogledu ribe kaj zasimilijo?

KO JIH BOM IMEL 64

Program prireditev v 14. tednu starejših občanov v občini Izola v času od 17. do 22. oktobra 1994

Ponedeljek: 17.10.1994: ob 10. uri Komisija za sosedsko pomoč pri društvu upokojencev bo začela z obiski bolnih in nepokretnih članov v domovih upokojencev, v bolnicah in v domačih bivališčih. Posebna skupina bo obiskala občane, ki so starejši od 80 let.

ob 17. uri so vabljeni vsi upokojenci iz KS Korte v osnovno šolo Korte. Po končanem kulturnem programu bo družabno srečanje. Dom Upokojencev: Rekreativna akcija nabiranja kostanja.

Torek: 18.10.1994 ob 17. uri bo delegacija društva upokojencev Izola obiskala izolske stanovalce v Obalnem Domu Upokojencev na Markovcu v Kopru in jim izročila priložnostna darila. Dom Upokojencev:

ob 10. uri bo odprta razstava starih predmetov pod naslovom "Ostanki preteklosti iz naše kleti!" Odprta bo ves teden od 10. do 17. ure dnevno.

ob 10. uri ogled diapozitivov naših gora, Flore in Favne (Branko Bratož).

Sreda 19.10.1994

ob 10. uri bo delegacija društva upokojencev obiskala stanovalce Doma upokojencev Izola in jih simbolično obdarila. Dom Upokojencev:

ob 16. uri bo proslava ob 150-letnici Simona Gregorčiča: Koncert pevskega zbora društva upokojencev Izola in nastop literarne skupine DU Izola.

Četrtek 20.10.1994 ob 10. uri srečanje športnikov društva upokojencev iz Kopra, DU Piran, društva invalidov Izola in DU Izola. Tekmovali bodo šahisti. ob 14. uri zaključek tekmovanj in kosilo za športnike v restavraciji Stavbenik v Izoli. Dom Upokojencev: Interni domski turnir v šahu, kartah in balinanju.

Petek 21.10.1994 ob 18. uri Družabno srečanje upokojencev v restavraciji Riviera (SGT) v Izolii. Sodeloval bo ansambel Primorski Fantje in mešani pevski zbor DU Izola. Bone za večerjo dobite vsak dan na sedežu DU Izola od 9. do 12. ure.

Sobota 22.10.1994 ob 10.30 uri Videofilm-Pokrajine v poletju in jeseni. Dom Upokojencev: ob 15. uri si bodo stanovalci doma, njihovi svojci in dragi prijatelji ogledali nastop folklorne skupine Mandrač s humiritdom in se udeležili kostanjevega piknika.

NOGOMET

1. LIGA

KONČNO ZMAGA

Izola: ŽIVILA NAKLO 2:0

Strelca: Tosič, Perkat
Izola: Starc 7, Perkat 7,5,
Čendak 7,5, Mamilovič 7,
Čotar 7, Tosič 8, Štampfer 8,
Milori 7,5, Čuček 7, Želko 7,5,
Buljubaši 7

Izolani so odigrali to tekmo z občutkom, da je treba zmagati za vsako ceno. To se je v začetku tudi čutilo v njihovi igri, vse pa je postalo lažje po zadetku Tosiča, s katerim se je pri igralcih in gledalcih odvil težek kamen s srca. Odtlej so domači gospodarili na igrišču in sicer kvalitetni gostje niso imeli veliko od igre. Zadelek Davorja Perkata je še bolj prepričal gledalce, da zmore domače moštvo veliko več, kot je bilo videti v dosedanjem delu prvenstva. Premraženi gledalci so na koncu zaploskali igralcem in novemu trenerju Mladenoviču, katerega prisotnost je bilo v igri moštva čutiti, čeprav nihče ne ve točno kje.

Vsekakor je ob takšni igri mogoče pričakovati lepše čase in dvig s prvoligaškega dna. Že v nedeljo prihaja nov trenutek resnice, tokrat proti novogoriškemu prvoligašu, ki je v nedeljo srečno odnesel točki iz Dekanov. Hkrati bo to srečanje dveh trenerjev nomadov: Sošiča in Mladenoviča.

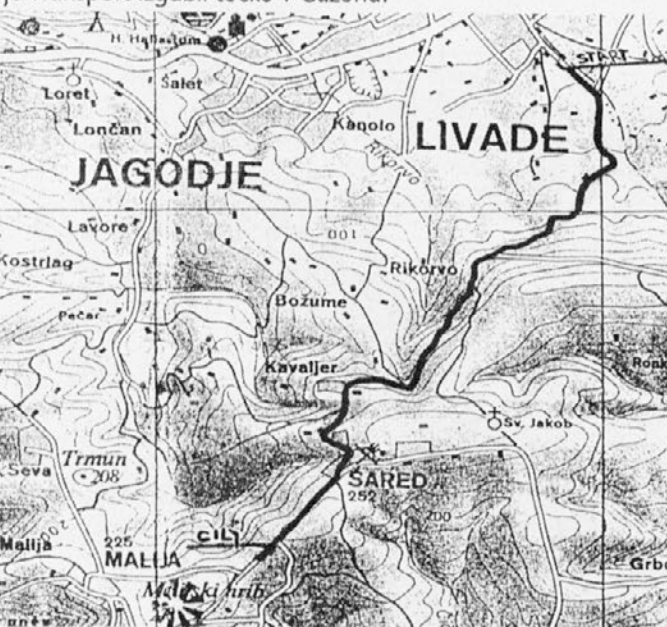
PRIMORSKA LIGA

KORTE SAME NA VRHU

Košana: Avtoplus Korte 0:3

Igralci primorskega ligaša iz Kort so v Košani že drugič v enem tednu zanesljivo zmagali, tokrat pa so Košancem nasuli dva gola manj kot v pokalni tekmi. Strelci po so bili tokrat: Lakošelj, Tonejc in Arnaut, najboljši med Kortežani pa je bil Hajdin.

Na prvenstveni lestvici so Korte zdaj same na prvem mestu, saj je Transport izgubil točko v Gažonu.

KAPUCINO

Sport

PRVAKI BI RADI VEČ

ROKOMET

2. LIGA MOŠKI

DELMAR: KAMNIK 22:14

Izolani so zanesljivo pospravili nov par prvenstvenih točk in so na drugem mestu prvenstvene lestvice z eno samo izgubljeno točko.

1. LIGA ŽENSKE

VEGRAD Velenje: IZOLA 23:20

Izolanke so nespretno in nesrečno izgubile točke v Velenju, saj so bile najmanj enakovredne nasprotnice, vendar so v zadnjem delu igre popustele in izgubile srečanje.

JADRANJE

USPEH NA BARCOLANI

V nedeljo je bila v Tržaškem zalivu tradicionalna Barcolana, najbolj množična regata na svetu na kateri je sodelovalo tudi večje število jadrnic iz Izole. Najvišje (12. mesto) je prijedral Matjaž Antonac z Amadeusom, ki je sicer sidran v izolski marini in na katerem je bilo tudi nekaj jadrancev izolske Burje. Bivša Packa je bila 48-ta oziroma 14-ta v svojem razredu.

JESENSKI POKAL

To nedeljo se začenjajo regate za tradicionalni jesenski pokal za razrede Optimist, Evropa, Laser in 470. Prva regata bo že to soboto v Izoli, posebej zanimiva pa bo spričo nekaterih prehodov jadrancev iz enega v drugi jadrlni razred.

MOTOCIKLIZEM

Dončič prvak v odhodu

Nenad Dončič je na zadnji dirki na Grobniku osvojil naslov državnega prvaka, saj je za nekaj centimetrov prehitel svojega konkurenta Zeniča (Domžale) in tako osvojil dragoceno lovoriko v razredu 125 ccm. Dončič je nastopal v tej sezoni pod okriljem , ki je ob pomoči sponzorjev skrbel za večino stroškov, z osvojitvijo naslova pa se mu je ponudila priložnost, da poišče kakšno finančno močnejšo sredino. Še najbližje je menda HB tekmovalni ekipi, vendar zadnja beseda o tem še ni padla.

Vsekakor ba je v Izoli kar nekaj tekmovalcev v avtomotošportu, žal pa so organizacijsko dokaj razdrobljeni, tako da je njihove dosežke, vsaj za novinarje, težko spremljati.

V NEDELJO GORSKA DIRKA NA KORTE

Avto moto touring klub iz Kopra organizira v soboto in nedeljo gorsko dirko Obala 94, ki bo štela za državno prvenstvo in pokal Daihatsu.

Program dirke je naslednji:

Od 8.00 - 9.00 uradni trening

od 9.30 - 10.30 uradni trening

od 11.00 - 12.00 uradni trening

ob 13.15 Otvoritev

ob 13.30 1., 2. in 3. vožnja

19.30 Podelitev nagrad v hotelu Marina

Mapa tekmovalne proge je priložena, zanimivo pa bo spremljati nastop domačina Jereba, ki je letos osvojil naslov državnega prvaka v svojem tekmovalnem razredu. Nastopila

LOTO V DVIGALU

(nekaj kot intervju)

- **Bi se torej odpeljala s Casinojevim dvigalom?**

- Kar, kar, v njem je prostora za vse. Žal morate vstopiti vanj na lastno odgovornost. Ne morem jamčiti za vašo varnost, saj se v tem dvigalu lahko pač vse pripeti.

- **Tako kot se je pripetilo glavnemu junaku, ki je v tem istem dvigalu izvedel, kako priti v igri na srečo do pravih števil?**

- Bil je pač rojen pod srečno zvezdo, ker je ravno v pravem trenutku stopil v ravno pravo dvigalo.

- **Se v drugih dvigalih to ne dogaja?**

- Ne, samo v Casinojevem dvigalu je mogoče priti do teh informacij, se pravi do pravih števil.

- **Ali to pomeni, da lahko uspe vsakemu bralcu, ki kdajkoli vstopi v Casinojevo dvigalo, izvedeti za izide svoje stave, še preden se kroglica v bobnu zavrti, oziroma, še preden kocka pade?**

- Če je to uspelo glavnemu junaku, ne vidim razloga, zakaj ne bi tudi bralcu. Sistem ostaja vselej isti, drugače ne more biti.

- **Edini pogoj je torej, da bralec vstopi v Casinojevo dvigalo?**

- Da, potem, ko je enkrat v njemu, potem ni več poti nazaj. Prej ali slej dospe do mesta kjer se sistem nahaja.

- **Ali je sistem v dvigalu skrit?**

- Nasprotno, popolnoma viden je. Sistem se nahaja v IX., X. in XI. delu dvigala in je na razpolago vsakemu, ki se upa, poudarjam, ki se upa na lastno odgovornost vstopiti v dvigalo. Seveda mora potovati z dvigalom po vrsti, pozorno, oborožen z vso koncentracijo, ki jo premore. Če preskoči en sam stavek, eno samo besedo, se v dvigalu izgubi in nihče več ga ne najde, da ne govorimo o pravih številkah, do katerih nikoli ne dospe.

- **Ste dolgo pisali Casinojevo dvigalo?**

- Niti ne. Kakšnih 15 let.

- **In zdaj je končno sestavljeno, zaključeno, dokončano?**

- Da in pred dnevi je, kolikor vem, dobilo od državnih institucij tudi uradno dovoljenje za uporabo.

- **Naj torej povabim bralce, da se popeljejo s Casinojevim dvigalom? Predvsem tiste, ki sleherni soboto čakajo v vrsti, da bi vplačali svoj stavni listek?**

- Da, za te lahko še posebej velja povabilo, kajti prav ti so v svoji igri večno v zaostanku. Za rezultat igre v kateri stavijo sicer vselej izvedo, a vedno prepozno; ko se kroglica že odvrti. Prav vednost o tem, kakšen je (bil) rezultat, pa je najpomembnejši del igre. Žal tega odločilnega dejstva nihče ne upošteva.

- **Oprostite, ne razumem.**

- Vem, da ne. Če hočete to razumeti morate vstopiti v dvigalo.

- **V Casinojevo dvigalo?**

- Tako je. V njem piše vse.

- **Kako pa naj vem, katero je Casinojevo dvigalo? Kako naj ga prepoznam?**

- Prepoznali ga boste po treh kockah na njegovih vratih.

- **Hvala za pogovor. Smem zdaj vstopiti v Casinojevo dvigalo in se popeljati z njim?**

- Izvolite, pa srečno vožnjo.

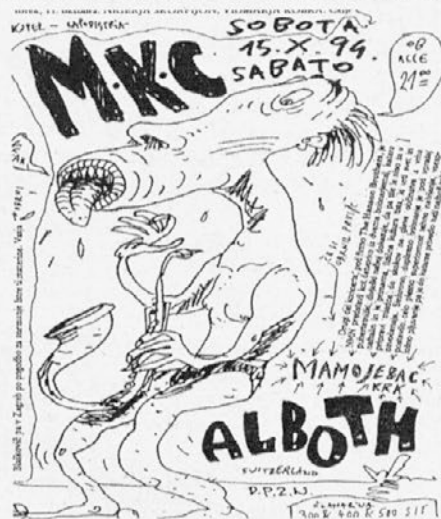
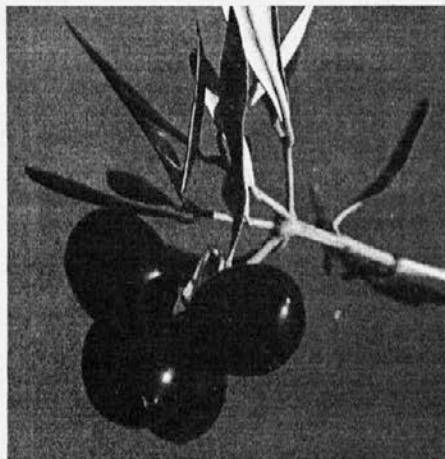
Tako je povedal Dimitrij Kralj, avtor najnovejšega domačega literarnega dela z zanimivim naslovom Casinojevo dvigalo in me pustil samega, ker pač ne mara intervjujev. Danes, v četrtek, 13. oktobra bo prišel na predstavitev knjige, potem je zanj vse skupaj že preteklost. Takšen si lahko, če obvladaš dvigala. Kaj sem, pravzaprav hotel reči?

With a little Mef from my friends

SEZONA OLJKE

Izšla je nova številka biltena OLJKA, ki ga izdaja Društvo oljkarjev Slovenske Istre. V tokratni številki so nasveti za predelavo in konzerviranje plodov, pregled pojava škodljivcev oljke v letu 1994 ter obsežnejši zapis o istrskem oljčnem olju.

V biltenu je tudi vabilo na izlet na sadjarsko razstavo v Metliki. Izlet organizirajo v soboto, 15. oktobra, prijave pa sprejema Turistična valilnica na Sončnem nabrežju 4.

trgovina

Elegant
Stojan Družina

V Gortanovi ulici v bližini pekarnice Gregorič

Damske in moške: torbice, denarnice, pasovi,
razni etuiji, večerne torbice

Poslovni, potovalni in damski toaletni kovčki

Stenske, namizne in ročne ure

Razna darila

Trgovina elegantnega okusa **Elegant**

66310 Izola, Gortanova 2,

tel.: 066 67-188

privat: Veluščkova 2, tel.: 62-992

AVTOŠOLA
SCUOLAGUIDA

JOSIP

**Do voznškega izpita v
dveh tednih?**

**Z malo spretnosti ti bo
ob pomoči izkušene
ekipe Avto - Šole Josip
uspelo!**

OBVEŠTILA - SPOROČILA

MINI ČAKULE

- Med kriminaliji ni zapisana zanimiva intervencija policistov v nedeljo dopoldne. Ljubezni sosedje so namreč prijavili občana, ki je v nedeljo dopoldne (ob 10. uri) na dvorišču hiše z motorno žago rezal drva za zimo. Policajo so prišli, povedali da nimajo kaj ukrepati, in da bodo, če bo še kakšna prijava, spet prišli in spet odšli. Nekateri očitno radi dajejo delo možem v plavem.

- Skupnosto pokojninskega zavarovanja je zelo zaskrbljena zaradi težkega položaja nekaterih svojih članov (beri penzionistov). Nekemu Izolanu, ki sicer prejema le nekaj več kot 5.000 Sit pokojnine so pred leti napačno izplačali več kot bi morali. Zdaj si to vračajo, zato so mu prejšnji mesec odtrgali 4.500 tolarjev. Srečnež je prejel 500 tolarjev pokojnine. Dober tek.

- Prišel je možakar in povedal, da je moral po 25 kilogramov barve v Sočo, pa ga cariniki pri Lonki niso pustili brez plačila parkirnine. Glede na to, da ni parkiral je očitno plačal naložnino.

ARCHITECTA

PODJETJE ZA PROJEKTIRANJE
INŽENIRING, GRADNIO IN
PROMET Z NEPREMIČNINAMI
AZIENDA IMMOBILIARE PER LA
PROGETTAZIONE, L'INGENERING
E L'EDILIZIA

V PORTOROŽU na odlični lokaciji **PRODAMO** poslovno - stanovanjsko hišo (dobro vpeljana restavracija s teraso in 2000 m zemljišča)

V LUCIJI PRODAMO dve vrstni hiši (140 m²) in več stanovanj od 26 m² do 73 m² ter **RESTAVRACIJO** s teraso in kava - bar.

V SEČI pri Portorožu **PRODAMO** samostojno hišo 151 m² in 674 m² dvorišča.

V PIRANU PRODAMO lepo hišo 150 m², 50 m od morja, več starejših stanovanj in prenovljenih počitniških apartmanov od 18 m² dalje.

V KOPRU - CENTER PRODAMO hišo 97 m², dvosobno stanovanje in na **MARKOVCU** dve trisobni stanovanji, enosobno v **PRISOJAH** - 43 m².

ŠALARA PRI KOPRU - PRODAMO staro kmečko hišo z dvoriščem in pripadajočim zemljiščem, skupaj 1721 m² - zanimiva lokacija.

POSLOVNE PROSTORE PRODAMO IN DAMO V NAJEM
V NAJEM IŠČEMO VEČJO HIŠO V PORTOROŽU IN GOSTINSKI LOKAL V KOPRU.

Uradne ure: Ponedeljek - petek od 8. do 15. ure,
sreda do 17. ure. OGLEDI po dogovoru.

IZOLSKI KNJIZNI NOVOSTI

Bogdana Tome Marinac: OBČINA IZOLA

Dimitrij Kralj: Casinojevo dvigalo

NOVO!

V štirih dneh izdelamo pečate in vizitke (100 in več)
Posebnost: Pečat, ki ga izdelate sami.

Manziolijev trg 6.

RADI BI POŠTALI NAŠ NAROČNIK ?

Na položnico napišite vaš naslov,
vplačajte 600 Sit na naslov

GRAFFIT Line, Veliki trg 1, Izola,
žiro račun 51430-603-32431 in
DO KONCA LETA

boste prejeli MANDRAČA po pošti.

Zdaj nas je že toliko, da ni vredno tvegati
s čakanjem na brezplačne izvode.

splošna banka koper

Oktober smo v Splošni banki Koper
poimenovali "MESEC VARČEVANJA".

Zadnji dan tega meseca,
31. oktobra pa se pridružujemo
Svetovnemu dnevu varčevanja.

V "MESECU VARČEVANJA" Vas še posebej
vabimo v naše enote, kjer Vam bodo
strokovno usposobljeni delavci
predstavili našo ponudbo in
Vam svetovali pri odločitvah.

Vsem, ki bi v tem času želeli postati
imetnik PLAČILNE KARTICE AKTIVA ali
uporabnik BANKOMATA bomo to
omogočili po polovični ceni
Tarife splošne banke Koper.

splošna banka koper

MANDRAČ je tednik KS občine Izola

Naslov: Veliki trg 1, 66310 Izola, tel / fax.: 066 / 61 - 139

Predsednik časopisnega sveta: Zorka Sosič

Glavni in odg. urednik: Drago Mislej

Uredništvo: D. Mislej, V. Ostrouška, N. Zajc, T. Ferluga, Orlando H.
(fotoreporter), E. Šahbaz, I. Vrtnik-Blaško, I. Knez, S. Gabrc

Tehnični urednik: Davorin Marc

Tednik izhaja v nakladi 6000 izvodov, cena 0 Sit.

Založnik / elektronski prelom: GRAFFIT LINE, doo Izola, 61-139

ŽR: 51430 - 603 - 32431

Tisk: Pigraf Piran

ZADNJI BODO PRVI...

KULTURNI DOM IZOLA

Četrtek, 13. 10. 1994 ob 19. uri

MATIČNA KNJIŽNICA IZOLA in MANDRAČ

PREDSTAVLJATA

knjigi:

Bogdana Tome Marinac

OBCINA IZOLA

Dimitrij Kralj

CASINOJEVO DVIGALO

Prisotna bosta avtorja in sodelavci.

predpremiera

animiranega filma

BRISI PIŠI

režiser in avtor: Koni Steinbaher

scenarij: Dimitrij Kralj

Prisotni bodo avtorji, igralci....

rotofotografije

VIA ORLANDO

fotograf; Orlando Hrandek

**bo tudi glasba, prigrizek in klepet
ne bo plesa, preprirov in pretepov.**

**VABLJENI TUDI TISTI, KI STE
PREPRIČANI, DA ČLOVEK BREZ
KULTURE LAHKO PREŽIVI.**

Vstopnine namreč ni.

KRIMIKALIJE

Zdaj se lahko že pove. Dečki na postaji so dobili novega komandirja, zlikovci pa so se za nekaj časa potuhnili ilegalno. Za vsak primer, nikoli se namreč ne ve iz kakšnega testa je novi šef postaje in kakšen veter bo zapihal po ulicah in podzemlju. Vsekakor se nepridipravom ne piše najbolje, saj je tudi skupščina sprejela odlok, ki je nastrojen proti njim. Po novem bomo v Izoli imeli dva sodnika za prekrške, ki bosta z združenimi močmi rešila tudi kakšno zadevo za nazaj. Bodite pripravljeni.

SGTŠ na udaru

Prvi tedni pouka so kot kaže najbolj neprijetni na gostinski šoli. V prejšnji številki smo pisali o bombi in o tatvini, na žalost pa o tatvini v tej šoli tokrat spet pišemo. Tokrat je nekdo iz nahrbtnika izmaknil sedem tisoč tolarjev, kar ni malo, še posebej, če upoštevamo, da je to bila oškodovankina mesečna žepnina.

Nesporazumi tudi osnovni šoli

Oče učenke je prišel pred pričetkom pouka ter poiskal sošolca svoje hčerke. Sošolec in sošolka sta se namreč prejšnji dan zafrkavala in očetu učenke to ni bilo najbolj po godu. Ko je našel zafrkavačnega nadbudneža, ga je z dlanjo udaril po obrazu, brnil ga je v nogo, vlekel ga je za uho, za konec pa je prijel za vrat in ga porinil po hodniku. Razjarjenega silaka so predlagali sodniku za prekrške.

Čudna reč

Zanimivo reč so našli dečki v Livadah. V črnem kovčku je bil fotoaparatus s flešem, lupo, objektivom, svetlomerom in še z nekaj drobnarijami. Najdba na žalost ne pripada Mandraču.

Prenapetež

Na benzinski črpalki je prišlo do prometne nezgode. Povzročitelj je ob speljevanju s parkirnega prostora trčil v vozilo, ki je pravilno pripeljalo mimo. Po trčenju sta se obe vozili ustavili, povzročitelj je izstopil iz vozila in nahrulil oškodovanko v nezgodi, češ naj pazi kako vozi. Ko ji je naštel dve, se je s prizorišča odpeljal, ne da bi pustil svoje podatke. Povzročitelj je odkrit in je predlagan sodniku za prekrške.

Zakaj oglaševati v Mandraču ?

- 1. ker je najboljši izolski časopis,**
- 2. ker ga bere skoraj vsak Izolan,**
- 3. ker je oglaševanje v Mandraču najcenejše !**

MANDRAČ

**Za daljša naročila poseben
popust, možnost oglaševanja na
edinem izolskem displayu!**

**Pokličite 61 139
in se prepričajte o ugodnostih!**

EKO-LOGIK

Časopis za ohranjanje prirode (Ekološka koordinacija obale), Izola, Okt. 94, št. 1

Uvodnik

"Vsadili" smo, počasi in pazljivo, to prvo vzorčno številko **Eko-logika**, z veliko mero dobre volje in v prepričanju, da v mestu potrebujemo tako glasilo. Ne samo kot okras k osebnemu vrtu ali skupnemu parku, temveč predvsem kot vir informacij, ki nas bi kdaj pa kdaj vodil tudi v razmislek; včasih večji, včasih manjši, odvisno kako bo **Eko-logik** vsak mesec trkal na našo skupno za/vest in prebujal v nas že nekoliko pozabljene prirodne instinkte, torej tiste, ki smo jih kot dobro popotnico ali kot nezmotljiv kompas prinesli s seboj na ta naš, hočeš nočeš, edini svet.

Upajmo, da bo **Eko-logik** kos poslanstvu in nalogam, ki si jih je zadal. Kako se bo "prijel", pa bo seveda odvisno od naše zemlje, vode, zraka in seveda od nas samih.

Dimitrij Kralj

Vsebina:

1. Uvod
2. Za popotnico
3. Novice iz Slovenije
4. Novice iz sveta
5. Anti-EPP
6. Ekologija/računalnik
7. Mikro in Makro
8. Medijski diktati
9. Flora in fauna
10. Ekološka akcija
11. Eko-nasveti
12. Ekologija v literaturi

Časopisu za popotnico

Na *Iditarod*, tekmi pasjih vpreg na Aljaski, zadnja leta zmaga neko dekle. Skrivnost zmage je v skrbi za pse. Njihove moči nikoli ne izkoristi do konca. Njen tekmeč jo najprej sicer vedno prehiti, ker pse preganja do onemoglosti. Vendar je ritem prehud: do konca tekme njegova vprega postane "utrujena kot pes". Zmaga torej tisti, ki svoje vprege ne izčrpa. Potrebna je dolgoročna skrb, ki upošteva, da ima to, kar storimo danes, posledice jutri.

Ta parabola dobro ponazarja usodo sodobnega sveta, ki je slep za prihodnost, ker živi v nenehnem zdaj! Največji problem modernih družb leži namreč v napačnem prepričanju, da so kratkoročne in omejene rešitve najboljše, medtem ko dolgoročne in celovite rešitve "preveč stanejo" ali pa so "preveč zahtevne". Moderna specializacija znanstvenih disciplin nas samo še dodatno sili k temu, da zaradi dreves ne vidimo gozda.

Starodavne kulture prvotnih prebivalcev pa - ravno nasprotno - dobro vedo, da samo celovit pogled na svet lahko rešuje kompleksne probleme in ohrani *trajno uravnoteženi način življenja*: drevesa se rojevajo in umirajo, gozd pa ostaja. V vseh prvotnih skupnostih ima svet *modrih* odgovorno delo, ker s svojimi odločitvami ne skrbi samo za žive, ampak tudi za prihajajoče generacije. "Velika veriga bivanja" se ne sme pretrgati.

(Nadaljevanje besedila na naslednji strani. Toplo priporočamo.)

Ta skrb sijajno odmeva v znanem indijanskem geslu: "*Narave nismo dobili v dar od svojih prednikov, sposodili smo si jo od svojih vnukov*".

SOS za človeštvo, ki mu je po vsem sodeč eno figo mar lastna prihodnost, bo lahko učinkovit samo, če se bomo znali otresti odvisnosti od nezadržne industrijske rasti in navezanosti na tradicionalno etiko, ki raste iz prepričanja, da je človek merilo vseh stvari. Etična drža, ki ustreza razmeram sodobnega sveta, izhaja iz osrednjega pomena, ki ga ima življenje *vseh živih bitij*. Samo z etiko spoštovanja in skrbi za vse oblike življenja bomo namreč mogli v resnici razumeti, *da je na svetu dovolj naravnih virov, da zadostijo vsem potrebam, ne pa vsemu pohlepu*, kot ugotavlja Mahatma Gandi. Razumeti to modrost pomeni spoznati, da je človek v želji, da bi potešil svoj ekonomski pohlep, sicer res koloniziral naravo, s tem pa postal žrtev lastnega uspeha. Žrtev je dvojna: na eni strani moderni človek plačuje ceno v obliki duhovne odtujenosti od drugih ljudi, na drugi pa materialno ogroža lastni bivalni prostor.

Inštitut *Worldwatch* nam s pomočjo podatkov nazorno pokaže, da je ogromno industrijsko izkoriščanje narave sprožilo negativne procese, ki utegnejo kmalu pripeljati do svetovne ekološke katastrofe. Vendar tu ne gre za soočenje z naravnimi silami. Gre za soočenje s posledicami človekovega *poseganja* v naravne sile. Spremembe, ki jih industrijska tehnika in od nje odvisen življenjski stil povzročata v notranji strukturi naravnega in kulturnega okolja, so že, želeli verjeti ali ne, izredno dramatične.

Zamislite si torej sledeči scenarij: zaradi širjenja luknje v ozonski plasti, ki je posledica rastoče industrijske proizvodnje in porabe, se povečuje količina ultravijoličnih žarkov v ozračju: življenje pod vročim sonce postane nevarno za zdravje, rastline propadejo, ljudje pa so prisiljeni postati "nočne živali"; zaradi avtomobilskih izpuhov, požiganja tropskih (in drugih) gozdov ter kurjenja premoga in nafte narašča temperatura planeta; zime so blažje; poletja bolj suha in vroča; več je nepredvidljivih orkanov; gladina morja se dviga zaradi spremembe oceanskih tokov in dežja; poplavljeni so obalna področja z vele mest, kjer živi velik del svetovne populacije; pitne vode zmanjkuje; področja pridelovanja hrane se zmanjšujejo in hkrati premikajo na sever; puščave se širijo;

število svetovnega prebivalstva nezadržno narašča; zrak ni primeren za dihanje. Ta scenarij ni nikakršna znanstvena fantastika, ampak realistična projekcija obstoječih tendenc.

V takem svetu pa je sprememba sedanjega razkošnega načina življenja v razvitem svetu *nujen pogoj za preživetje planeta*.

Poročila o katastrofah na Otoku treh milj, v Černobilu, Bhopalu, na Exxonovi ladji Valdez na Aljaski itd. niso nič drugega kot najvidnejši signali razkrojevalnega procesa, ki imajo za našo zavest prav tak *svareč pomen*, kakršnega je imel Pearl Harbour za ameriško odločitev o vstopu v drugo svetovno vojno. Amerika je namreč morala doživeti neposredno vojaško katastrofo, da se je zbudila iz svoje pasivnosti. Posamezna poročila o napredovanju sil osi so naletela na gluha ušesa samozadovoljnega ljudstva, za katerega je do tistega trenutka vojna pač potekala daleč stran. Potreben je bil direkten udarec v obraz in šele japonski napad je vojno pripeljal na domače dvorišče.

V ekološkem smislu je naše domače dvorišče ves planet. Če ga hočemo ohraniti, moramo vedeti, da *ekološka kriza pomeni odraz človekove duhovne krize navzven, na okolje in naravo*. Zato so kratkoročne rešitve sicer nujen, ne pa tudi zadosten pogoj za vzpostavitev planetarne etike odgovornosti. Problem namreč ni v tehnologiji, ampak v človeku, ki jo uporablja. S tega vidika ima dolgoročna sprememba naše mentalitete značaj kategorične zapovedi:

naučiti se moramo, da obsesivna potreba po *imeti*, ki spodbuja industrijsko produkcijo, in brezmejno ugodje v kopičenju nepotrebnih, a dobro reklaklamiranih stvari spodkopava naše intimno hrepenenje po *biti*. Namreč biti v odgovornosti in spoštovanju vseh živih bitij, hkrati pa skrbeti zase in za "veliko verigo bivanja".

(Povzeto po *WorldWatch* almanahu)

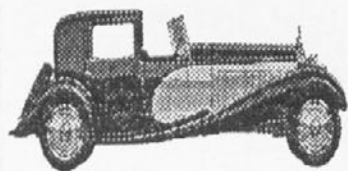

NOVICE IZ SLOVENIJE

Konec olajšave

Kako dobro je, da tudi avtomobilska industrija pričinja počasi razumevati, da nekaj deset milijonov in še več izpušnih cevi, kolikor jih puha po vseh cestah, le predstavlja "določeno" obremenitev za naš planet. Vsakemu koraku, ki vodi k manjši obremenitvi lahko zato samo zaploskamo. Manj svinca v zraku, bolj zdrava solata v skledi, bi lahko rekli. Tako je prišlo do davčne olajšave pri nakupu vozil z vgrajenim katalizatorjem. Ta olajšava je marsikoga vzpodbudila, da se je odločil za nakup. Davčna olajšava se lahko zdaj (30. junija 94) umakne, saj je dosegla zaželeno. Ta korak naprej nekoliko moti le problem dotrajanega katalizatorja. Ta je namreč v svoji življenski dobi prestregel skoraj ves strup, ki naj bi sicer šel v ozračje. Odvržen brez premisleka je torej kot tempirana bomba, poln potencialne nevarnosti. Toda tudi zanj bo človek, ki ima posluh za zdravo naruro, našel ustrezno mesto.

Še ena epizoda v kratki zgodovini avtomobilizma je torej končana. Morda se bo zdaj kmalu pričela naslednja, prav tako revolucionarna? Ali bo morda to že dolgo pričakovani in ekološko mnogo čistejši avtomobil na električni pogon?

Novo plovilo

V koprski marini so 8. julija splovili in krstili plovilo za ekološko nadzor in varovanje obalnega morja. Gre za 8,5 metra dolg, tri metre širok in prav toliko visok čoln tipa Bayliner, super classic 2859, ki ga poganja motor s 220 konjskimi silami in lahko doseže 30 vozlov. Služba za varstvo obalnega morja, ki deluje v sklopu koprskega podjetja Hidro, je v svojem obstoju že 240-krat čistila morje, vsako leto v povprečju torej 20-krat. Zadnje čase pa opažajo, da je vse manj onesnaženj. Prav pri manjših onesnaženjih bo lahko najhitreje ukrepalo novo plovilo, prav tako pa naj bi novo plovilo pomagalo čimprej odkriti onesnaženje in morebitnega storilca. Plovilo je vredno približno deset milijonov tolarjev, denar pa je prispevalo ministrstvo za okolje in prostor in Hidro Koper.

Po gobe

Dne 8. julija je začela veljati uredba o zavarovanju samoniklih gob, ki jo je sprejela vlada sicer že na predzadnji junijski seji, objavljena pa je v zadnji junijski številki Uradnega lista. Z birokratsko natančnostjo je določeno, katere gobe, kdaj in v kakšnih okoliščinah smemo nabirati. Z uredbo, ki je bila zaradi vse bolj divjega in množičnega gobarjenja v naših gozdovih pravzaprav že nujna, naj bi obvarovali predvsem vrste gob, ki izumirajo in sploh omejili nabiranje gob, ki so pomembne za ohranjanje biološke pestrosti in celovitosti gozdnega ekosistema.

Nabiranje gozdnih dobrin, med katere sodijo tudi samonikle glive oz. gobe, za gozdni prostor ureja zakon o gozdovih, ki je bil sprejet pred

letom dni. Po tem zakonu je rekreativno nabiranje v gozdovih dovoljeno vsem ljudem ne glede na lastništvo gozdov, omejitve pa naj bi predpisal sam minister, v katerega resor sodi gozdarstvo. Ker pa je nabiranje in skrb za ohranjanje gob širšega nacionalnega pomena, so v ministrstvu za gozdarstvo menili, da je pametneje, če uredbo požegna vlada in jo podpiše sam gospod predsednik Dr. Janez Drnovšek.

Na seznamu gobarske uredbe je kar 70 zaščitениh gob, ki jih je prepovedano nabirati. Na tem seznamu so med drugim karželj, v glavnem vse vrste najpogostejše nabiranih gobanov jurčkov, navadna lisička, zelenikasta in velika livka, žolta trobenta, lisasta mlečnica, hrastova zraščenska, pomladanski in orjaški hrček. Težko si je zamisliti, da si jih bodo ljudje zapomnili (pričakovati je veliko povpraševanje po Uradnem listu št.38) v katerem je objavljena uredba z omenjenim seznamom. Nič ne bi prese-nečalo, če bomo odslej v gozdovih srečevali ljudi z fotokopiranim seznamom prepovedanih gob.

NOVICE IZ SVETA

Železnica se vrača

Leta 1992 sta Urbanistični inštitut iz Washingtona in Cambridge Systematics iz Bostona primerjala gospodarske učinke vlaganja v obnovo in nadaljne obratovanje podzemne in prizemne železnice z omejevanjem ali celo opuščanjem le te. Raziskava je ugotovila, da bi vsak dolar javnih sredstev, vloženih v prenovo in ohranjanje železnice, prinesel tri dolarje državi in regiji kot neposreden rezultat izboljšanja prometa.

Trenutno najbolj ambiciozen projekt oživitve primestne železnice je v Južni Kaliforniji, deželi, ki je povsem odvisna od avtomobila: to območje se je nedavno odločilo za 55 milijard dolarjev vreden nov sistem, ki povezuje 676 km primestne železnice s 187 km podzemne železnice. Velik del prometa bo tekkel po tirnicah, ki so last tovornih železnic. Pričakujejo, da ga bodo dogradili v 30 letih - za Newyorškim bo to drugi največji sistem v ZDA. Več kot 80 odstotkov sredstev bodo prispevali lokalni viri, vključno z davki, ki so jih uvedli na dveh referendumih leta 1993.

Ogrlice okoli vratu

V mednarodni trgovini ima med drugim svoje mesto tudi koral iz koralnih grebenov. Na svetu naberejo letno okoli 1500 ton koral, od tega na Filipinih dobro tretjino, slede pa Malezija, Indonezija, Nova

Kaledonija, ki skupaj prispevajo drugo tretjino. Manjši del prodajo turistom doma, večji del pa izvozijo večinoma v ZDA, saj pomeni ameriški trg kar tretjino svetovnega povpraševanja po koralah. Žive koral v hišnih akvarijih so le majhen del tega trga, vendar povpraševanje po njih stalno narašča. Večina koral konča v ameriških trgovinah s spominki, kjer so nadomestilo za zdesetkani domači ulov. Florida je bila namreč glavni dobavitelj teh pošiljk do leta 1990, ko so domače oblasti, da bi zaščitili tamkajšne koralne grebene, prepovedali nabiranje koral. Istega leta so ZDA prepovedale tudi uvoz koral s Filipinov, kjer je izvoz koral prepovedan, vendar pa pošiljke še vedno prihajajo iz Indonezije, Singapura in po ilegalnih poteh.

Mehiški ekološki zakoni

V dokumentih so mehiški zakoni o varstvu okolja približno primerljivi in v nekaterih primerih celo strožji kot ameriški, vendar jih ne uresničujejo dosledno. Uradnik z mehiškega ministrstva za okolje je leta 1993 ocenil, da samo 35 odstotkov tovarn, ki so v lasti Združenih držav Amerike vzdolž državne meje, upošteva mehiške zakone o nevarnih odpadkih.

Kljub zahtevi, da tovarne vrnejo v Združene države Amerike vse odpadke, ki jih leto za letom kopičijo, kot stranski produkt ene najbolj umazanih proizvodenj, je izvajanje tega odloka prej izjema kot pravilo. Pri temeljitem pregledu dokumentov pri šestih tovarnah kozmetike v ameriški lasti pa so celo ugotovili, da niti ena ni imela dovoljenja o varstvu okolja, ki ga predpisuje mehiški zakon.

Hamburgerji in tropski gozd

Izvoz mnogih kmetijskih pridelkov pomembno vpliva na okolje. Na primer v Kostariki je čar izvoznega tržišča spodbudil ljudi, da so sekali tropski gozd zaradi živinoreje. V desetih letih se je zaradi kmetijstva in pašništva deževni gozd v državi skrčil na samo 17 odstotkov celotne površine. Država je izvozila med eno in dvema tretjinama svojega goveda, predvsem za pokritje skoraj nenasitnih zahtev po hamburgerjih v ZDA.

Trgovinski direndaj

Cenen tropski les sekajo v deževnem gozdu v Maleziji, vozijo na Japonsko, kjer ga predelujejo v vezani les. Ta se med drugim uporablja v gradbeništvu, kjer bi zadostovale mehke vrste lesa.

Svinčene avtomobilске akumulatorje izvažajo iz ZDA v reciklažno tovarno v predmestju San Paula, kjer sta zdravstveni in ekološki nadzor tako neustrezna, da ima 25 od 29 delavcev, ki so jih testirali, v krvi koncentracije svinca, ki presegajo v ZDA dovoljene zgornje vrednosti.

Naraščajoče povezovanje celotnega svetovnega gospodarstva pa ima tudi nekaj pozitivnih vplivov na okolje. Vaščani v Dominikanski republiki uporabljajo za rasvetljevanje svojih domov sončne celice, ki jih uvažajo iz ZDA.

Še leta 1990 je revija Greenpeace uvažala papir iz Švedske, ker nobena ameriška tovarna "ni znala" izdelati papirja, beljenega brez klor.

Varčni japonski avtomobili so zmanjšali onesnaženje zraka v ZDA in prisilili ameriške proizvajalce, da so tudi oni v zadnjih letih razvili bolj varčne modele.

"Actus interruptus"

Kdaj se na TV pojavi ekonomska propaganda? Vselej v trenutku, ko je to najmanj potrebno: med ljubezenskim filmom, tik preden glavni junak poljubi svojo princesko, v kriminalki tik preden kdo koga poči, v nogometnem prenosu v istem hipu, ko pade gol, itd.

Posledica: poljub je razpolavljen, spremeni se v mačjo hrano, kriminalna akcija prekinjena, postane najnovejši pralni prašek in medtem ko cel nogometni stadion skače od veselja, moraš ti gledati reklamo za jogurt.

TV reklama nas torej ulovi vedno v trenutku, ko smo najbolj pozorni na tisto kar spremljamo. Takrat udari, nasilno prekine logični tok našega doživljanja oddaje in nam podtakne svoje kukavičje jajce. Tako pride do znanega "Actus interruptus-a"; tv gledalec zmedeno strmi v stvari, ki nimajo prav nobene zveze s tistim kar je pravkar spremljal. Strmi, se jezi ali pa samo še buli v ekran. Ko ekonomska propaganda opravi svoje, izvrši svoje poslanstvo nad TV gledalcem, ta spet nadaljuje s spremljanjem prekinjenega filma, kriminalke, športnega prenosa. Še zaveda se ne, da ga te stalne prekinitve počasi, a vztrajno delajo vse bolj razrvanega. In tudi tega se ne zaveda, da se je v njemu nabral že tak kup kukavičjih jajc, da se lahko vsak hip v njem podre, razbije in razlije.

Zato bi bilo (pod) nujno predlagati posebno TV oddajo za ekonomsko propagando, recimo "nekakšen: "Pojdimo v trgovine", ali podobno (lahko bi bila dolga tudi pet ur), le v enem kosu naj bo, tako kot je večina drugih oddaj. Ves preostali čas pa naj da ljudem mir.

Narkomanija in EPP

Ali je kakšna povezava med neslutnim porastom ekonomske propagande in narkomanijo?

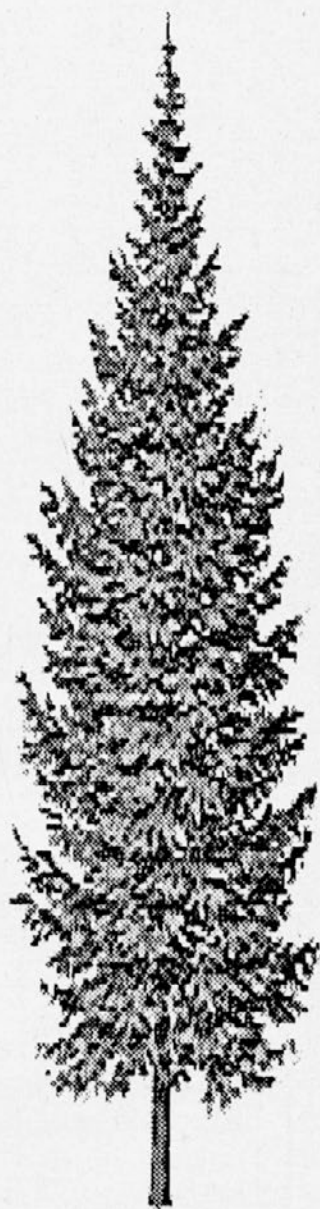
$1 \times 1 =$, da ekonomska propaganda vzpodbuja želje. Želje po IMETI! Ker pa je ekonomska propaganda prefri-gana (slov. zvita), počne to na posebno taktičen način. Takole nam govori: "To in to in to in to moraš imeti, če ne..." Če ne, kaj? In nadaljuje: "Če ne, ne boš uspešen kot drugi, srečen kot drugi, napreden kot drugi, skratka povozil te bo čas in boš fuč. Tako ekonomska propaganda in zdaj nastane hec! Najnovejši model BMW-ja, zaradi katerega "kao" ne boš srečen, če ga ne boš kupil, stane tako med brati kakšnih 38.000 mark, kar je približno štiri leta dela brez jedače in pijače in da bo smola večja: sosed ga že ima.

Seveda lahko rečeš "pišme-uha" in greš na pomol loviti guate. Lahko pa si še mlad in zato še "nerazgledan" in si misliš, da ta BMW moraš imeti, če tako pravijo (te iz ekrana kar naprej prepričujejo) odrasli, se pravi, ta starejši, ta pametni. Seveda verjameš njihovim besedam - in padeš v nastavljen zanko. Ker še nimaš in tudi nič ne kaže, da bi kmalu imel tistih 38.000 mark, svet pa pričakuje od tebe prav to, se v tebi počasi naseli občutek krivde.

Občutek krivde pa je mogoče razrešiti samo na dva načina. Ali kupiš BMW ali pa spregledaš finto. V vsakem drugem primeru vsiljeni občutek krivde ostane, se še pogloblja, začneš se počutiti vse bolj nevrednega za ta svet (saj nimaš BMW-ja) in pričneš oprezati za kakšnim drugim svetom. In tu te, takega, nave-ličanega in brezvoljnega opazi

ANTI-EPP

diler (prodajalec mamil). Pot-replja te po rami in prišepne: "Ne jemlji si k srcu tega BMW-ja in ves ta nori svet, jaz imam zate nekaj boljšega". Poizkusiš ponujeno in že si (v najboljšem primeru) pečen, (v najslabšem) pa pod cipreso.

EKOLOGIJA IN RAČUNALNIK

Žlahtne kapljice na compact diskih

Tako, pa imamo tudi digitalizirana vina. CD-disk se imenuje "Vina sveta" (orig. Wines of the World), izdali so ga pri Kamco Pan Wuropean Software, stane slabih 47 angleških funtov, namenjen pa je vsem tistim, ki bi se radi o vrstah, pridelovanju in uživanju vina še malo natančneje poučili. Na CD-ju je 127 MB vsebine, uporaba tega računalniškega programa pa je razdeljena na štiri osnovne načine. Prvi je zbirka vin, kjer lahko brskamo po opisih več kot 20.000 vin iz vsega sveta; pri vsakem izvemo, ob katerih priložnostih se prileže, ali je ustrezno za hranjenje in podobno. Vinorodna območja so urejena po državah in imajo tudi precej slikovnega gradiva. Izbira Kakovost vina vsebuje podatke o vrstah vina, vinogradništvu nasplošno in pridelovanju grozdja v vino. V zadnjem poglavju o uživanju vina izvemo, kako vino hranimo in serviramo, kako ga pokušamo, ocenjujemo in s katerimi jedili se ujemajo katera vina.

Poleg besedil in slik ima CD precej video posnetkov (gibanje trte med njeno rastjo) in je zaradi multimedijske naravnosti tako bogatejši in uporabnejši kot knjiga.

Drugačen telefonski imenik

Končno je za novotarije ne preveč navdušena PTT spoznala, da lahko naredi kaj novega. Sredi maja je izšel novi telefonski imenik Slovenije. V klasični, papirnati varianti pomeni to štiri kilograme papirja. V sodobni, računalniški varianti pomeni to šest 3,5 palčnih disket, ki tehtajo dobrih deset dek, ali en CD-ROM, ki tehta še mnogo manj. Podatki o okrog petsto tisoč naročnikov so v datoteki, ki na trdem disku zasede manj kot 8 MB. V bazi podatkov so telefonske številke v enaki obliki, kot v telefonskem imeniku. Ko boste našli naročnika z več številkami, bo program prikazal vse naročnikove številke. V imeniku je še osebni telefonski imenik, v katerega lahko prenesemo podatke iz glavne baze ali pa vpišemo svoje. Te podatke lahko poljubno spreminjamo in popravljamo. Naslove iz osebnega telefonskega imenika lahko izpišemo tudi na etikete poljubne velikosti. Dolgotrajno iskanje telefonskih števil po klasičnih imenikih gre torej počasi v zgodovino.

CD - Živali

Živalski vrt v San Diegu je eden največjih in najsodobnejše opremljenih na svetu, pa ne samo to; glavno poslanstvo te institucije ni zapiranje živali v kletke na ogled bitjem, ki se jim digitalne ure zdijo kot bistra pogruntavščina, ampak varovanje izumirajočih vrst in njihovo vračanje v naravno okolje. Je že lepše videti geparda, kako se s hitrostjo vetra podi po savani, kot pa mu skozi mrežo, čemečemu v kotu, porivati koščke sardin.

Mnogi o tem niti ne razmišljajo, zato je dobrodošla vsaka stvar, ki k temu vzpodbudi.

Ena takih stvari so tudi živali, ki so se razbohotile kar na 600 MB CD-ja z imenom "The Animals".

Ta CD je namenjen tako otrokom kot odraslim. Program ima drevesno strukturo: ko izberete določeno območje (puščava, tundra, tropski gozd), vam najprej sporoči podatke o njem, potem pa preide na živelj.

Vsaka žival ima eno ali več fotografij, nekatere imajo posnetek glasu ali poseben film, v katerem je žival prikazana v gibanju.

Opisi so poljudnoznanstveni, brez zapletanj, poskrbljeno pa je tudi za mlajše, ki še ne znajo brati. Če imate v računalniku zvočno kartico (Soundblaster), vam ženski ali moški glas vso pisano besedilo o določeni živali jasno in razločno prebere.

Ekološki monitor: Ekologija se počasi, a zanesljivo prebija v ospredje. Če si človek še ne more privoščiti 15-palčnega zaslona na tekoče kristale, kjer sevanja in raznih polj, od električnih do magnetnih, pa še česa drugega vmes, skoraj ni, si lahko pomaga vsaj z ekološkim klasičnim monitorjem. Eden takih je Crystal 15X, Qeco. Je nizkosevalen po švedskem standardu MPR II in pozna štiri načine delovanja z zmanjšano porabo elektrike, od polnega do skoraj čistega energetskega mirovanja. Netrepetalni način deluje še pri ločljivosti 1024x768 pik (72 Hz navpično). Monitor je sicer mogoče naviti celo na 1280x1024 pik brez prepletanja, vendar z manjšo navpično frekvenco. Malo elektrike, dobra slika - vzpodbudna novost v računalniškem svetu.

Človek ki jih je prvi videl

Antoni van Leeuwenhoek (1632-1723) je bil nizozemski trgovec z blagom, v mlajših letih tudi komornik mestnega sveta na Nizozemskem. Sla po opazovanju zelo drobnih stvari je razvila v njem konjička: začel je izdelovati močne leče. Kupljene najmočnejše leče mu niso bile dovolj močne, zato se je pri optikih naučil tehnike brušenja. S potrpežljivostjo in zagnanostjo pri brušenju je Leeuwenhoek dosegel 200-kratno povečavo. Ves svoj prosti čas je posvetil brušenju leč, sestavljanju mikroskopov in opazovanju pripravljenih snovi. Na iglo je polagal čebelja žela, pajkove noge, oči in dlačice mušic, rastlinska semena, cvetni prah, skratka vse, kar je našel okoli sebe.

Leta 1673 je Leeuwenhoek pričel redno pošiljati svoje pisane izsledke o opazovanju na Londonsko kraljevsko društvo za naravoslovje. V 50 letih svojega dela je na to društvo naslovil kar 357 pisem, opremljenih z risbami, 27 pisem pa je poslal tudi na francosko akademijo znanosti v Pariz. Pisma je pisal v holandsčini, ker ni znal nobenega drugega jezika, še latinščine ne. V Londonu so prevajali njegova pisma in sproti objavljali vse, kar je bilo v njih pomembnega. Z objavami se je širok krog naravoslovcev sproti seznanjal z njegovimi opazovanji.

Najbolj pomembno pa je zagotovo njegovo 18. pismo, datirano z 9. oktobrom 1676. V tem znamenitem pismu Leeuwenhoek sporoča Kraljevemu društvu, da je septembra 1675 v deževnici, ki je ostala nekaj dni v sodu na dvorišču, odkril vrsto gibljivih živalic. Po opisih in priloženih risbah sodeč, so to bile mikroskopsko majhne praživali, najpreprostejša enocelična bitja, eno med njimi je bilo brez dvoma iz rodu Vorticella.

Lahko torej zanesljivo trdimo, da je človek prvič videl mikroorganizme leta 1675. V istem pismu Leeuwenhoek piše, da je našel podobne živalice tudi v vodi iz reke, v morski vodi, še drobnejše živalice pa je našel v vodi, v kateri je namakal poper, da bi ugotovil čemu tako peče.

Leeuwenhoek je poskušal vsaj približno oceniti velikost in število teh drobnih bitij. Zapisal je, da so več kot tisočkrat drobnejša od oči drobne uši in da jih je v kapljici vode več kot vseh prebivalcev v kraljestvu. Samouki naravoslovec se je dobro zavedal naprednega pomena svojih raziskav. Med drugim je zapisal: "...prizadevam si iztrgati svet iz oblasti poganskih praznoverij in ga usmeriti na pot znanja in resnice."

Graditelj prve zvezdarne

Znanost nenehno bogatijo pomembna dela posameznikov. Včasih pa njihovo delo tudi utone v pozabo. Tako je bilo s tatarskim vladarjem in astronomom Ulugbekom.

Veliki učenjak Srednje Azije Ulugbek je bil vnuk znamenitega tatarskega osvajalca Timurja, ki je proti koncu 14. stoletja podjarmil srednjeazijske narode in vladal veliki državi od Kitajske do Male Azije. V prestolnico države Samarkand se je iz podjarmljenih dežel stekalo ogromno bogastvo. Prišli so številni gradbeniki, rokodelci, umetniki. Po njihovi zaslugi je postal Samarkand eno največjih in najlepših kulturnih središč. Ulugbek je v Samarkand poklical tudi vse učenjake tedanjega Vzhoda. Za astronome je okoli leta 1420 zgradil občudovanja vredno zvezdarno. Tako velike in dobro opremljene zvezdarne do tedaj in dolgo potem še ni videl svet. Takrat še niso poznali dalnogledov. Vesoljska telesa so opazovali s prostim očesom. Opazovali so s kotomeri, ki so bili opremljeni z nastavljivim "merkom" in muho. Z njimi so določali lege vesoljskih teles. Zanimali so jih predvsem Sonce in planeti, ker so se njihove lege na nebu stalno spreminjale po zakonih, ki jih tedaj še niso poznali.

Ulugbek je s kotomeri, med katerimi je bil tudi velikanski kamnit stopničast kvadrant s polmerom okoli 40 metrov, izmeril lege več kot tisoč zvezdam. Šele v 16. stoletju so merili natančneje. Astronomske meritve so uporabili tudi za praktične namene, npr. za določevanje zemljepisne lege krajev. Ulugbek si je prizadeval, da bi izobrazil ljudi. Strastni verski privrženci pa so skovali proti njemu zaroto, ga ubili, zvezdarno zravnali z zemljo, njegove astronome pa izgnali iz države. Šele nedavno so odkrili ostanke njegove zvezdarne in tako dobili pravo predstavo o tej za tisti čas res veličastni zgradbi.

Danes merimo lege nebesnih teles in njih razdalje z drugačnimi napravami. Za mero navadno uporabljamo kar hitrost svetlobe, (300.000 km na sekundo). Poglejmo koliko časa potrebuje svetloba od naše zemlje do nekaterih nebesnih teles:

Luna - 1 svetlobna sekunda

Sonce - 8 svetlobnih minut

Planet Pluton - 5 svetlobnih ur

Najbližja zvezda Alfa Centaura - 4 svetlobna leta

Najbližja galaksija - 150.000 svetlobnih let

Najbližja jata galaksij - 30.000.000 svetlobnih let

In se za hip zamislimo.

MEDIJSKI DIKTATI

Cigarete v časopisu

Ampak čakaj, dragi človek, časopis Delo sem kupil zato, da bi v miru prebral kaj se dogaja v naši deželi, kako so kaj naši športniki igrali, kako in kje kulturniki postavili svoje umetnine in kakšno bo vreme v prihodnje, ne pa zato, da bi zvedel, da je cigareta "ta in ta" najboljša cigareta na svetu. A veš, da me sploh ne briga katera cigareta je najboljša na svetu! Zakaj mi potem vsiljuješ svojo reklamo in še na tak prefrigan način, da odprem časopis, da bi v njem prebral na primer: "Izolski jadralci spet uspešni", pa prvo kar vidim piše: cigareta "tainta" je najboljša na svetu. Kakšno zvezo ima ta tvoja cigareta z izolskimi jadralci, lepo te prosim! Čemu vtikaš to svojo reklamo med liste mojega časopisa? S kakšno pravico to delaš? V vsak časopis si podtaknil to svojo najboljšo cigareto na svetu! Ne da bi vprašal tiste, ki te časopise odpirajo, ali sploh kadijo. Kaj pa če ne kadijo? Kaj pa, če jim še na pamet ne pade, da bi eno prižgali? A? Ti pa kar na juriš v sredo časopisa s svojo cigareto, ki "kao" da je najboljša na svetu. A veš, da sploh ne obstaja najboljša cigareta na svetu?

A res še ne veš, da so vse cigarete slabe? Tudi ta najboljše? Ti pa me zdaj prepričuješ, naj jo zdaj poizkusim, da naj jo použijem, se pravi, da naj si z njo zakadim svoje, za enkrat še kar dobre sapnike in pljuča. Ne biksaj ga, lepo te prosim!

Še na misel mi ne pride, da bi te poslušal, da bi res storil to, v kar me vzpodbujaš. Seveda ti takole računaš:

Če bo samo vsak stoti segel po moji cigareti, bo namen dosežen, se pravi, bo to krasen posel. Zato tudi vtikaš svojo reklamo povsod. Vtaknil bi jo tudi med šolske zvezke, če bi se le dalo. No, morda se bo tudi to kmalu dogajalo, kajti nič, prav nič te ne ustavi na poti k cilju, ki pa je en sam samcat: denar. Da ga zaslužiš z dimom, strupenim dimom, to te seveda ne zanima. Žalosten posel, nevreden človeka, ta tvoja cigaretna propaganda. Bolje bi bilo, da vso stvar še enkrat premisliš in pričneš s čim drugim. Namesto, da vtikaš cigaretno reklamo v časopise, raje vtikaj oljčne sadike v zemljo. Bolj zdravo bo, pa tudi lepše na pogled.

Dimitrij Kralj

Jesenske češnje, pomladne hruške

(Prispevek Ekološke koordinacije obale za srečanje energetikov, Hotel Slon, Ljubljana, 22. junij 94)

Odprava žarišč onesnaževanja in žarišč visokih stroškov v energetiki je vzročno-posledično pogojena tudi z vsakdanjim načinom, slogom državljanovega življenja. Ta slog pa je v svetu tržnih komunikacij v glavnem diktiran preko medijev, recimo kar: iz TV ekrana. Kar nadalje pomeni, da promocijska lepota iz TV ekrana, ki reklamira najnovejše ogrevalne sisteme le na pol oblečena, medtem ko je zunaj minus pet, postaja vzorec našega obnašanja:

Se pravi, dobro in pravilno je: ko je zunaj minus pet, naj bo notri petindvajset! To je slog. Diktiran slog!

Posledica: visoki stroški v energetiki in posledično pretirano onesnaževanje.

Nič ni narobe z na pol oblečeno TV promocijsko lepoticco, tudi ne z njenimi reklamiranimi ogrevalnimi sistemi, a ljudje, vse do svoje mere! Kakšen luksuz, kakšna energetska požrešnost teh 25 stopinj, medtem, ko je zunaj zima! Če je zima, je pač zima, oblečimo se nekoliko bolj! Čemu spomladi želeti, hoteti hruške, jeseni pa češnje?

Naš predlog: pred ogrevalno sezono pripraviti kratek Ekološki TV spot, ki nas bo prepričal, da državljani Slovenije ne bomo zmrznili, če bomo svoje termostate naravnali iz, recimo, petindvajset stopinj na (samo!) dvajset!

Če bo samo petina državljanov doumela sporočilo, in obrnila svoje termostate v normalno vrednost, bomo lahko kupili vsaj pet prepo-trebnih čistilnih naprav.

IZOLSKE ZDRAVILNE RASTLINE

DIVJI KOSTANJ

Botanično ime: Aesculus hippocastanum

Druga imena za kostanj: jeloš, konjski kostanj

Družina: Hippocastanacea (divji kostanjevci)

Vrsta rastline: listopadno drevo

Rastišča: sončni in senčni prostori na vseh vrstah tal

Višina: do 25 metrov

Čas cvetenja: maj in junij

Uporabni deli: seme, cvetovi, listje in lubje

Učinkovine: saponin, eskulin, vitamini, flavonski glikozidi

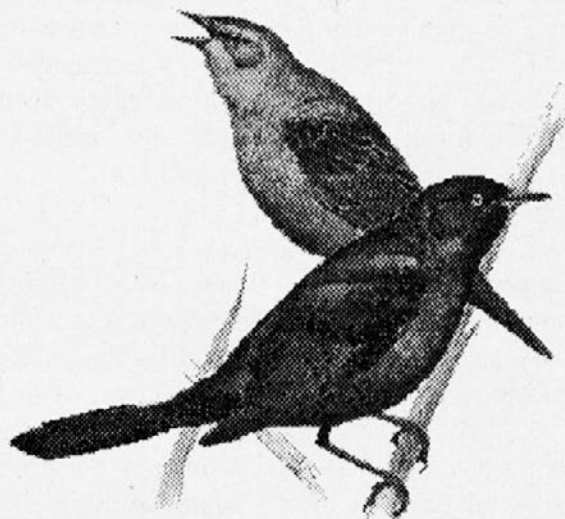
Vse učinkovine divjega kostanja še danes niso raziskane. Tako je predvsem zaradi tega, ker je drevo v Evropi razširjeno šele 400 let. Sem so ga pripeljali iz Azije.

Brez dvoma pa vsebujejo sadeži, cvetovi, listi in lubje pomembne učinkovine proti revmatičnim obolenjem in slabi prekrvavitvi. Uporabljamo jih kot dodatke kopelim. Divji kostanj učinkuje predvsem proti obolenju ven. Uspehe s kopelmi je mogoče doseči tudi pri lišajih, ozeblinah in vnetjih živcev. Notranje jemljemo prah iz sadežev. Njegov okus je grenak, vendar pomaga proti katarju dihalnih poti in poškodbam črevesja.

Čaj iz lubja pomaga proti visoki temperaturi in kot obkladek pri opeklinah.

VSI PTIČI NAŠEGA MESTA

ČRNI KOS

Latinsko ime: Turdus merula

Družina: Drozgi

Dolžina: 25 centimetrov

Teža: 95 gramov

Življensko okolje: vsi izolski parki in vrtovi

Značilnosti: samec bleščeče črn z oranžno rumenim kljunom, samica temno rjava z rahlo pegastimi prsmi. Kos je edini drozg, ki pri iskanju hrane na tleh postavi rep pokonci.

Oglašanje: "tak-tak" ali zelo hitro "tix-tix-tix", s svarilnimi klici pred mačko "čuk", pred pticami roparicami "cri".

Petje: polno melodično zveneče kitice s tleskajočim koncem.

Gnezdenje: od marca do junija, 2-3 zarodi, gnezdo navadno nizko v gostem grmovju ali drevju.

Opozorilo: pustite ga na miru

EKOLOŠKE AKCIJE

Lepši časi za obalni klif?

V nedeljo, 25. septembra je Ekološka koordinacija obale (EKO) organizirala čiščenje najpomembnejše naravne znamenitosti naše obale, "klifa", med kopališčima v Strunjanu in Simonovem zalivu. Pri čiščenju so sodelovali poleg posameznih prijateljev narave tudi koprski in piranski ekologi ter izolski taborniki.

Glede na dejstvo, da so lani to območje v podobni akciji čistili le koprski in tržaški ekologi, gre za pomemben premik v smeri obalnega ekološkega sodelovanja in ozaveščenosti o naravi kot skupni dobrini.

Zaradi večje udeležbe kot lani in smotrnejše organizacije čiščenja je bil učinek akcije uspešnejši kot kdajkoli prej. Del zaslug za to ima tudi dobro sodelovanje med organizatorji ter izolsko in piransko komunalo. Slednji so v Strunjan pripeljali kontejner, izolski komunalci pa so na svojem delu klifa že prej postavili stojala za smetarske vreče, ki jih občasno praznijo.

Morska obala ni zatišni park in tega se morajo bodoči varstveniki obrežja pač zavedati.

Še zmeraj je precej nizka ekološka zavest samih uporabnikov obale. Ob inšpekcijskem pregledu organizatorjev dan pred akcijo je bilo možno videti kopalce, ki so polegali po obali malone na kosih polivinila, medtem ko je za njihovimi hrbti stal koš za odpadke.

Kaže, da nekaterim ljudem oči in estetski občutek odpovedujejo. Zanje bi bilo potrebno ob dostopih do klifa postaviti opozorilne table, ki bi jih vabile k čiščenju neposredne okolice, ki jo uporabljajo in priporočale odnašanje lastnih smeti domov, kot to velja recimo za planine.

Ker pa je neozaveščenost dejstvo, na katero pač moramo računati in ker morje zaradi širšega onesnaževanja samo izplavlja

na obalo odpadke, je treba v bodoče poskrbeti za bolj smotrno sistematično in institucionalizirano čiščenje, kar bo nadaljna naloga EKO in upajmo, vseh obalnih ekoloških organizacij. Vse jasnejše postaja, da bi bili izvajalci čiščenja bodisi obalni komunalci ali pa zasebno podjetje.

Piranski udeleženci akcije so na sestanku dali sugestijo, da bi Ekološka koordinacija obale organizirala posvet vseh obalnih ekoloških gibanj, kjer bi potrdili skupen načrt in zahtevo po sistematičnem čiščenju obale. Glede na trenutno stanje bo šlo verjetno za usklajen program vseh treh obalnih občin, čeprav bi bilo najsmotrnejše urediti skupno obalno službo za zaščito in čiščenje klifov, ki so tako ali tako v vseh občinah, če prištejemo sem še koprski zaščiteni klif na Debelem rtiču.

Za konec naj še dodamo, da je bila EKO za organizacijo letošnjega čiščenja reke Dragonje in obalnega klifa deležna skromne a dobrodošle podpore Open Society Fund.

Vlado Šav

Čisto je lepo

Citat iz ekološkega prospekta Izolske Komunale:

Akcija "**OČISTIMO NAŠE OKOLJE**" smo prvič pripravili pred šestimi leti in bili tudi sami presenečeni nad njeno uspešnostjo. In tako je vsako leto in vsako leto znova smo bolj prepričani, da je bila akcija potrebna, saj spomladi in jeseni odpeljemo na deponijo na desetine in desetine polnih kontejnerjev različnih odpadkov. Prav neverjetno je, koliko odvečnih stvari se nabira na naših dvoriščih in v hišah, od starih avtomobilov do steklenic, od žimnic do strganih copat in papirja.

Še do nedavnega smo vse odpadke preprosto zvozili v deponijo, danes pa lahko z veseljem in ponosom povemo, da smo naše smetišče uredili in da sodi med modernejša v Sloveniji, tako da smo se prvič odločili tudi za ločeno zbiranje odpadkov.

Zagotovo ste že opazili kontejnerje z različnimi napisi, kar pomeni da poskusno ločujemo odpadno **železo**, **papir**, ter druge **kosovne odpadke**.

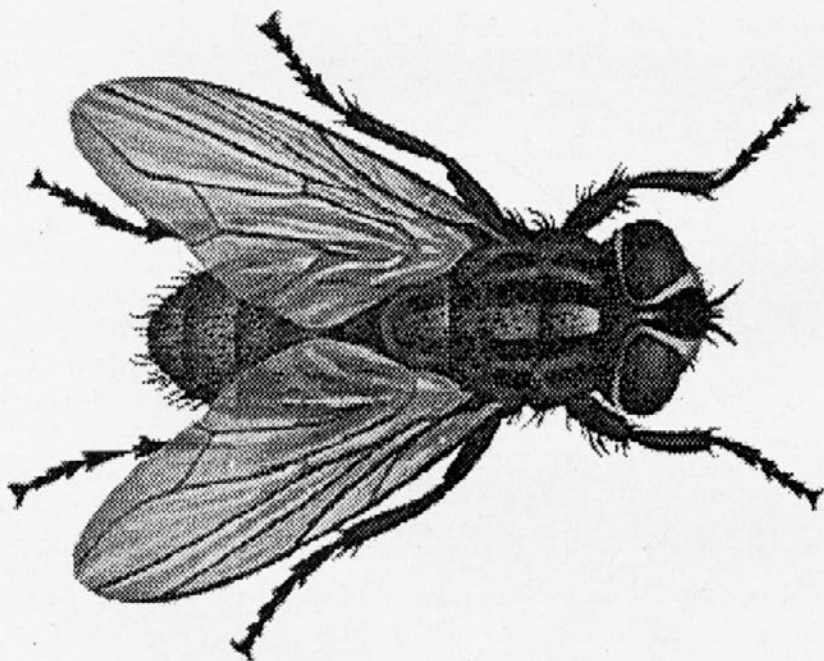
Prepričani smo, da nam boste pomagali pri ločevanju odpadkov in zares odlagali stvari v ustrezne kontejnerje.

Pod tušem in pred ogledalom

Milo lahko poruši naravno kislinsko ravnotežje v koži, jo naredi občutljivo za bakterije in kemične strupe. Deodoranti uničujejo koristno zaščitno kožno floro. Posledica so lahko infekcije in razdražena koža. Sredstva proti potenju, ki vsebujejo cinkove ali aluminijeve soli, strupenim snovem preprečujejo, da bi se izločale iz kože. Barvila in konzervansi v šamponih dražijo kožo in oči.

Deodoranti v razpršilih in tisti ki preprečujejo potenje, lahko vsebujejo CFC. Mnoga mila in šampone preizkušajo tako, da z njimi poškrbijo oči živih zajčkov. Kisla odpadna voda, ki nastane pri proizvodnji titanovega dioksida, ki ga uporabljajo za zobne paste, okisa reke in morje.

Nasvet: Mila in šamponi, narejeni iz zeliščnih snovi, ki jih dobimo na tržišču, dobro očistijo kožo in lase in obnavljajo kislinsko ravnotežje. Rastlinska olja in zeliščna čistila so nežna in hranljiva. Izbirajte biološko razgradljive proizvode, ki so čim manj zapakirani in niso bili preizkušani na živalih. Poparek iz rožmarina je odličen za temne lase, kamiličen pa za svetle. Pripravite si deodorant iz posušenih in zdrobljenih pomarančnih in limoninih olupkov in korenin perunike ter se z njim posipajte kot s pudrom. Uporabljajte lahko tudi sodo bikarbono, ki zmanjšuje po-tenje in vpija vlago. Kupujte različne zobne paste brez dodatka belila ali detergenta ali pa si jih raje naredite sami iz žlice marante, pol žličke sode bikarbone in desetih kapljic olja poprove mete.

Prvo (vzorčno oz. poizkusno) številko **Eko-logika** so s sredstvi neimenovanih sponzorjev sestavili: Dimitrij Kralj, Vlado Šav, Irena Jovanovič

Računalniška obdelava tekstov: Virtual, Izola

Organizacijska kooperacija: Graffit, Izola

Tisk: Pigraf, Piran

KORISTNI NASVETI

Muhe, muhe...

Razpršila proti muham sproščajo strupe, ki lebdiijo v zraku in jih nato vdihavamo, lahko pa tudi onesnažijo hrano. Dietiltuluamid, ki ga najdemo v sredstvih proti insektom, se lahko prežre skozi plastiko. Močno draži kožo in dihalne organe. Insekticidi ne uničujejo samo škodljivcev, temveč porušijo naravno ravnotežje, saj uničujejo tudi koristne insekte, ki se z njimi hranijo.

Nasvet: Muhe lahko odvrčamo s šopkom klinčkov, ki ga obesimo v prostor, ali pa napolnimo vazo z zelišči, kot sta vratič in drobna meta. Lahko vzgajamo tudi baziliko in rožmarin in timijan, ki so prav uspešni insekticidi.

Muholovec si pripravite tako, da namočite papir v kuhano zmes enakih delov sladkorja, koruznega sirupa in vode.

Proti mravljam posadite v okolici hiše meto ali pa okoli vrat, oken in robnih podnih letev nasujte čili ali papriko.

Učinkovito sredstvo proti njim je tudi orehovo listje - šest peščic dvajset do trideset minut kuhajte v 500 mililitrih vode.

Vdor osic lahko pre-prečite tako, da rastline poš-kropite z nestrupeno zmesjo rastlinskega olja in pepelike, ki zatire škodljivce, rastlinam pa ne škodi.

(ekologija v literaturi)

KRPANOVA DILEMA

Ej, "Martin Krpan" si, našim ljudem bolj blizu od presvetlih ministrov, oziroma bolj naše gore list in zato bolj domač, pa še dobro sporočilo nosiš s seboj, poleg soli, kakopak. Takole se te predstavljamo:

Z veliko mesarico na ramenih prideš, ti, strašno silni Martin Krpan in nam poveš svojo zgodbo, se pravi vse od potovanja v Trst in nakladanja vreč s soljo na tvojo kobilico, do burje, ki te spremlja v strašno mrzli zimi po Krasu, pa do tistega znamenitega trenutka, ko s kočijo pridrvi mimo sam presvetli cesar in ko ti, en dva tri, dvigneš kobilico s tovorom vred in jo prestaviš iz poti v globoki sneg. No, poveš nam še o razgovoru, ki si ga imel s cesarjem in o tem, da si nanj že zdavnaj pozabil, ko ravno pred dnevi dobiš od njega zapečaten pismo v katerem te seveda prosi, da pobiješ nekega Brdavsa, ki je prišel iz daljnega juga in straši tam po lepem mu Dunaju. Kaj zdaj?

Nič, že si v grajskih vrtovih cesarjeve palače kjer se oziraš okoli, da bi posekal tisto znano košato lipo, iz katere boš, kot veš, naredil tisti strašni kij, v katerega se bo zarila brdavsova sablja, da bo potem ostal brez orožja in mu boš tako lahko vzel glavo. No, oziraš se okoli in res ugledaš to prekrasno košato lipo. Jo kaniš takoj posekati, pljuneš v roke, zavihtiš svojo sekiro mesarico visoko nad glavo, ko ti pride naproti, kdo le?

Sama presvetla in prekrasna v svoji gracioznosti cesarjeva hčerka, ki ti z dvignjenim prstom že od daleč žuga, da se dreves, še posebej pa lip ne sme sekati, ker da je to velik ekološki prekršek. In tu se seveda takoj vname prepir med tabo in njo o tem, kaj je bolj pomembno: da rase lipa ali da Brdavsa ubiješ?

No, hčerka cesarjeva je seveda hudo velik ekolog in nikakor ne pusti, da zavihtiš svojo sekiro, ti pa jo prepričuješ, da če ne boš posekal lipe, da jo bo Brdavs ugrabil in odpeljal kam na jug, kjer ne bo nikoli več videla niti trave, kaj šele lip...

In prav tedaj se nenadoma pojavi Brdavs, z zavito sabljo v kosmati roki.

Seveda si zdaj v škripcih, kajti mesarico že imaš, za dvoboja pa rabiš še kij, ki pa ga, kot vemo, še nimaš in to samo zaradi neke trmasto ekološko naravnane cesarjeve hčerke, ki bi očitno raje videla, da jo Brdavs pohopsa, kot pa da bi žrtvovala eno lipo. Kaj zdaj: naj lipa pade ali ne?

Brdavs se seveda mudi, da bi te čimprej "razkosal in morda celo snedel", ti pa ga prepričuješ naj še malo počaka, naj si eno zapoje, kar Brdavs, za čudo, rade volje stori in na ves glas zapoje ene dve turški, medtem ko se ti spet kregaš z mlado cesarično, ki ne in ne in ne in ne bo pustila, da lipa pade, ker da je lipa lepa in široka in ker da daje ne vem koliko ton kisika na dan. In kar seveda ni hec ampak čista resnica!

Hm, in kaj zdaj? Boš moral Brdavsa premagati brez kija? Ali pa boš vztrajal v svoji zgodbi in storil tako kot mora biti, se pravi, da boš Brdavsa pokončal tako kot je Levstik zapisal, se pravi, da če je zapisal, da imaš v dvoboju z njim kij, da pač moraš imeti ta kij in pika!

Ali pa se le premisliš, pustiš lipo še naprej rasti in se z Brdavsom celo pobotata, saj je bolje da je mir in da ne razgraja po lipovi deželi, s čimer se tudi mlada cesarična takoj strinja, še več, oba vaju povabi v svoje sobane na lipov čaj in še kaj...